

התפרצות

בגיל 17 עלתה מעיראק • כל חייה עבדה קשה, וגידלה ילדים • עד שלפני שש שנים נפטר בעלה, ובעקבות המראומה, היא החלה פתאום לצייר • אספרוס שוהב, 60 פלוס, לשעבר תושבת פתח תקוה וכיום תושבת גבעת מל בראש העין, יוצאת בתערוכת יחיד בבית שפירא • בנה, ראש החוג לסוציולוגיה באוניברסיטת תל אביב, פרופסור יהודה שוהב: "אני גאה בה מאוד"

הכשרון שהיה תבוי בה - התפרץ בעוצמה גדולה. אספרנס שנהב צילומים: רוק מחלב

ברכה דוד

ביום חמישי הבא תיפתח כניית שפירא, ברחוב הוצל בפתח תקוה, תערוכת יחיד ראשונה של הציירת אספרנס שנהב. 40 עבודות שמן ומים, פרי מחוללה. שנהב, בשנות ה'60 לחייה, תושבת שכונת גבעת טל בראש העין, ילידת עירק, היא אם לשלושה וסבתא לשתי נכדות. בנה הבכור, פרופסור יהודה שנהב, ראש החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה באוניברסיטת תל אביב, הוא מראשי התנועה הפוליטית העדתית החדשה שקמה בישראל לאחרונה - "הקשת הדמוקרטית המזרחית".

השידה

אספרנס שנהב החלה את לימודי האמנות עוד בגרד. "היינו צריכים לחכות כחצי שנה עד לעליה לארץ וכדי להעביר את הזמן נרשמתי ללימודי אמנות, לא מתוך כוונה ללמוד את המקצוע", היא נזכרת. אז לא ידעה שנהב איזה כשרון טמון בה.

שנהב עלתה לארץ בשנת '50, כשהייתה בת 17, והגיעה עם הוריה היישר לפתח תקוה. כשנה לאחר מכן, בשנת '51, נישאה לאלהו, איש צבא. בשנת '52 נולד בנה הראשון, יהודה. במקביל לגידול הילד החלה שנהב לעבוד במפעל לאריגה. בשנת '59 נולד בנה השני, עופר, כיום איש מחשבים המתגורר בארצות הברית. באותה תקופה החלה שנהב ללמוד קוסמטיקה ולעבוד בביתה באופן עצמאי.

בשנת '69 נולדה הבת, ריקי, כיום לומדת לימודי הסכה בעבודה סוציאלית. אספרנס המשיכה לעבוד, עד שבשנת '71 השתחרר בעלה מהצבא ויצא לפנסיה. אספרנס, בעקבות הפצרות בעלה, הפסיקה לעבוד. "בעלי אמר לי שעבודתי מספיק כל השנים והגיע הזמן שאנוח קצת", היא משחזרת. לעומתה, יצא בעלה לשוק האודסה והחל לעבוד כמנהל ביטחון ברשת השופרסל.

החנייה

לפני כשש שנים, בתקופת מלחמת המפרץ, נפטר בעלה באופן פתאומי ובעקבות פטירתו חלה תפנית בחייה של אספרנס. "באותה תקופה", אומרת שנהב כשדמעות בעיניה, "הרגשתי שכל עולמי חרב עלי, הרגשתי אבודה, שני הבנים שלי חיו בארצות הברית, הבת שלי בצבא, הבעל נפטר ואני נשארת לבד ולא היה לי עם מי לשוחח. לא ידעתי מה נעשה עם עצמי, הייתי תלויה מאוד בבעלי, אבל למולי יש לי חברים וידידים טובים שאנחנו ביחד כבר 30 שנה - והם, שהיו סביבי, נתנו לי להרגיש טוב".

ממשיכה אספרנס לתאר: "לאחר מותו של בעלי התחלתי ללכת לחוגים בספורט בפתח תקוה. חברה שלי, שהשתתפה בחוג לציור, קראה לי לבוא ולשבת לידה בחוג. אמרתי לה שאין לי מה לעשות בחוג לציור, מכיוון שאין לי מושג איך מציירים, חוץ מזה אין לי ציוד כמו שיש לכולם כמו צבעים וכו' וככלל לא הגעתי מוכנה לציור. חוץ מזה לא היה לי מצב רוח כל כך טוב באותו יום. בכל זאת התיישבתי לידה ואז ניגשה אלי עדינה טופר, המדריכה, נתנה לי כמו שנתנים לילדים קטנים דף ציור קטן וצבעי פנדה ואמרה לי להתחיל לצייר. אמרתי לה שאין לי מושג בציור ואני לא יודעת ממה להתחיל, ואז עדינה אמרה לי לא חשוב. 'תתחילי לקשקש, תעשי מה שבא לך', היא אמרה - וכך זה התחיל".

הצי שעה לפני סוף השיעור כולם הביאו את התמונות למדריכה, עדינה, כדי שתראה מה הם ציירו במהלך השיעור. "גם אני נתתי לה את הדף הקטן ובו הציור שלי", מספרת אספרנס, "והיא מאד התלהבה ואמרה לכולם שאם זו היתה תמונה גדולה יותר היא היתה משאירה את הציור ותולה על הקיר. אני חשבת שהיא מחלקת לי שבחים רק בגלל שהיא ראתה שאני עובדת קצת, אבל הסתבר ששעתי. עדינה הבהירה לי שלא מעודדים

ציורים שהם לא טובים באמת, וכבר אז היא ראתה שיש לי פוטנציאל".

הציור

כיום שנהב חברה באגודת הציירים של פתח תקוה וזו, כאמור, תערוכת היחיד הראשונה שלה מאז החלה לצייר, אך בתערוכות קבוצתיות השתתפה כבר בשמונה תערוכות. סדר היום של שנהב מתחיל בשחיה כמעט מדי בוקר, היא משחקת ברידג', משתתפת בחוג לאנגלית, מטפלת בשתי החתולות שלה וכמובן, איך לא, מציירת.

"לאחר שיעור הציור הראשון שלי", נזכרת שנהב, "שמעתי שכל חברי החוג יוצאים לסדנא של ציורים בת חמישה ימים בקיבוץ בצפון הארץ והחלטתי להצטרף אליהם, ולו רק כדי לנקות את הראש מכל מה שעבר עלי מאז שבעלי נפטר. נסעתי איתם לסדנא בלי חומרים לציור ובמשך חמישה ימים ציירתי רק ציור אחד של פרחים ונוף. בשאר הזמן הסתכלתי מה אחרים עושים ואיך הם מציירים".

לוקחת תמונות שלי ואני מאוד נהניתי מזה. בבית של יהודה, הבן שלי, תלויות תמונות שלי וגם במשרד שלו באוניברסיטה. יכול להיות שעכשיו אני אתחיל למכור תמונות מכיוון שאין לי מקום בבית, למרות שקשה לי להיפרד מהן ואני יודעת שתמונות שאמכור לא יהיו לי כאלה יותר, כי אני לא אוהבת להעתיק".

הגאווה

בשלב הזה מצטרפת הבת ריקי לשיחה ולשאלה איך היא רואה את השינוי שחל באמה היא אומרת: "בהתחלה היא ציירה בצבעים מאוד כהים וניתן היה לראות הרבה כאב. לאחרונה הצבעים הרבה יותר בהירים ואפשר לראות את שמחת החיים מהציורים שלה. זה מעיד על השינוי שחל באמא. היא פורחת באמצעות התמונות וכל מה שהיא מרגישה משתקף בתמונות".

הבן, פרופסור יהודה שנהב, יליד פתח תקוה בן 45, גרוש ואב לשתי בנות, מכהן כאמור כראש החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה באוניברסיטת תל אביב. שנהב הוא ממוכילי

"הציור אחרי מות אבא, הוא סוג של שחרור ויצירה של אדם חדש". פרופסור יהודה שנהב ואמו

התנועה הפוליטית החדשה שהוקמה לאחרונה, "הקשת הדמוקרטית המזרחית", תנועה חברתית של בני דור שני של יוצאי עדות המזרח שהצליחו בחיים וממלאים תפקידי מפתח במשק הישראלי.

בעבר עבד שנהב בתפקידי ניהול שונים, לימד מספר שנים באוניברסיטת סטנפורד בקליפורניה שם סיים את הדוקטורט שלו, וכתב את הספר "מכונת הארגון", ספר שעורר הדים רבים בקרב מנהלים בארץ. יהודה מסביר את השינוי, שחל באמו, כך: "קורה להרבה נשים, אחרי שיחסים מתפרקים או כאשר הבעל נפטר, שיש התפרצות של מספר דברים שהיו תבוים ומדוכאים הרבה שנים. המקרה של אמא שלי הוא מקרה קלאסי, מכיוון שאם כישרון הציור שלה היה מתפרץ לפני שאבי נפטר - אני לא חושב שהכישרון הזה היה מתפרץ בכמות עוצמה. הציור אחרי מות אבא, הוא סוג של שחרור ויצירה של אדם חדש, מאושר ושלם עם עצמו. אני גאה בה מאוד".

כעבור חמישה ימים חזרה מהסדנא, ועדינה טופר אמרה לשנהב שהציורים שלה מאוד מוצאים חן בעיניה. אז החליטה שנהב שהיא נרשמת לחוג ציור שהתקיים ב"יד לבנים" בפתח תקוה, חוג של הצייר יוסי מרק. "גם יוסי אמר לי כל הזמן שאלוהים בידך אותי בדבר יפה", סיפרה השבוע אספרנס.

מה הסכנון שלך?
"הסכנון שלי מופשט. כל מי שמסתכל על התמונות שלי, רואה אותן בצורה אחרת. אני אוהבת חופש והמוק צבעים, זו לדעתי אמנות. אני לא אוהבת לצייר מודל, זה קצת קשה לי".

תמשיכי לצייר בעתיד?
"אני לא יכולה להפסיק לצייר, הציור זה בדם שלי, זה מרגיע אותי, אני מרגישה נהדר עם זה ואני לא יודעת מה הייתי עושה אם לא הייתי מציירת".

התחלת למכור תמונות?
"כשהתחלתי לצייר לא חשבת כלל שארצה למכור תמונות מכיוון שקשה לי מאד להיפרד מתמונות שלי. המשפחה הקרובה